



foto Erwin Al

Bosrevitalisatie

Sinds een paar jaar is er veel te doen omtrent het revitaliseren van bos. Revitaliseren betekent volgens het Nederlands woordenboek letterlijk: het weer opnieuw leven inblazen, ook wel: lichte vorm van herstructureren. Het beeld dat u hier ziet associeert nou niet gelijk lekker met deze betekenis, doch volgens onze wijze bestuurders die er geld voor beschikbaar stellen is dit wel degelijk een voorbeeld van revitalisatie. Wat denkt u dat hierbij niet de onderliggende redenering is geweest?

- a. Het betreft hier voormalig vitaal productiebos met een exotische boomsoort (lariks), die niet in het gewenste natuurlijk oerwoudplaatje past.
- b. Het betreft hier bos met een hoofd-functie natuur, waar het grondwater omhoog moet, want dat vormde honderd jaar geleden de uitgangssituatie voor dit bos. De voorheen aanwezige boomsoort kan hier niet goed tegen, dus kon die ooit voor houtproductie (koolstofvastlegging) aangeplante boomsoort maar beter nu geoogst worden.
- c. Dit bos is honderd jaar geleden aangelegd op nieuw gegraven rabatten om op die manier de natte omstandigheden te mitigeren. Bij rabatten zijn greppels gegraven, waarbij het bodem-materiaal dat hieruit komt over de tus-

senliggende verhogingen is verspreid. Maar nu is het gebied weer te droog door wateronttrekking en -afvoer. Dus moet het huidige bos eraf, het strooisel in rabatten geschoven, zodat er weer nieuw vitaal natuurbos kan ontstaan.

- d. Klimaatverandering leidt in ongekend korte tijd tot voor bomen stressvolle omstandigheden, hetgeen de vitaliteit niet bevordert. Om de CO₂-vastlegging in de toekomst veilig te stellen is het nodig niet-vitale boomsoorten te vervangen door soorten die stressbestendig zijn. Deze bomen zullen de komende decennia veel CO₂ vastleggen en daarna duurzame grondstoffen leveren voor onze onontkoombare circulaire economie.
- e. In het strooisel van het oude bos was veel stikstof opgehoopt door depositie in de afgelopen vijftig jaar. Deze stikstof leidde tot toenemende onomkeerbare verzuring van de bovengrond. In de nog plaatselijk rijke bosflora, met onder andere zwartblauwe rapunzel, eenbes en gevlekte aronskelk, verdwijnen steeds meer plantensoorten. Dat wordt nu hersteld: bos eraf, strooisel weg en vanaf een nieuwe minerale bodem de levensgemeenschap natuurbos zich spontaan laten ontwikkelen (in pakweg 350 jaar...).

Erwin Al en Ido Borkent

Antwoord: De Brabantse leembossen vormen de rijkste bossen van Noord-Brabant en liggen in een door diverse beken doorsneden gebied dat ook wel als het Groene Woold wordt aangeduid. In deze bossen komen nog tal van bijzondere bos- en bosrandplanten voor, die mede dankzij de voormalige populiereenteelt in dit gebied konden gedijen. In de afgelopen decennia is de oost uit de populierebosson echter sterk afgenomen, terwijl de op drogere delen aangeplante andere boomsoorten (waaronder es, eik, douglas en lariks) ook niet meer actief werden geoogst. Het opgaande bos is daardoor in verval geraakt, terwijl grondwateronttrekking en ontwatering in de agrarische omgeving het milieu droger maakte. Inmiddels zaken de aanwezige populierebosson van ouderdom in elkaar, en zijn de essen aangetaast door essentaksterfte. Hoge natuurwaarden herstellen is de ambitie, hutoogst is geen doel meer. Het herstel van het grondwaterpeil, dat van nature hoog was in het voorjaar om vervolgens tijdens het groeiseizoen diep weg te zakken, krijgt voorrang. Om de hoge kwaliteit van het kwelwater ten goede te laten komen aan de bosvegetatie worden rabatten op verscheidene manieren geslecht en exoten vervangen door inheemse boomsoorten. Er bestaan zorgen over welk tempo van grondwaterstijging de oude loofbomen in het gebied nog kunnen bijhouden, die hun wortelstelsel uiteraard hebben aangepast aan dieper grondwater. Voor de bedreigde natuurwaarden gaat het om kwelend grondwater in winter en voorjaar, en niet om het vasthouden van regenwater of hoogwater in de zomer. Het waterpeil moet echter omhoog, omdat hier los van natuurwaarden ook andere belangen mee gediend worden. Het juiste antwoord is dus antwoord d. Deze keuze is reeds enkele jaren geleden vastgelegd in het provinciale bosbeleid, waarbij de beheerder deze beslissing momenteel volgt. Als praktijkkraadselredactie verheugen we ons op het nieuwe Groene Oerwoud dat zich hier zal ontwikkelen. En die wolf, die komt er ook nog wel.